

ANY III

NÚM 96

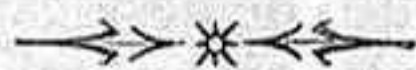
BARCELONA 27 JUNY 1890

*Andrea Avelina
Carrera*

Copia fot. de M. Matorrodona.

CRÓNICA

TOTA la premsa, ab aixó del *cólera-mormo* y la febra groga, aquestos días té feyna llarga, y no sembla sino que tracti de fer pó y aterrorisar als pobres llegidors.

Com la nostra premsa es un modelo de galantería, desitja enterar al públich de la marxa sanitaria de Málaga y provincia de Valencia, y al efecte ho fa anar tot en *auge* arrivant á omplir la secció de gacetillas, articulo de fondo y telegramas, ab la ditxosa movilizació *colérica*.

Naturalment, vista aquesta actitud dels *reporters* nacionals, tothom ha arribat á creurer de bona fé que estém perduts sense remissió.

Sobre 'l suposat *cólera* de Rugat corran diferents opinions; molts ho atribueixen á que uns pobres llicenciats procedents de Melilla van dur la peste dintre del canó de la llicencia en forma de puntas de cigarro ó dintre 'ls botons de las calsas. Altres diuen que s' ha desrollat á causa de haver enterrat en lo lloch de La Puebla (y no s' espantin), una portadora de sardina passada, y en previsió de tot quan puga haberhi de grave, l' arcalde de Valencia ha manat á tots los propietaris de la població, que posin... ¡sifón al *rebot* de tot l' any, ó sia al quarto del home dels nassos! y fins, los carlins, están en la creencia de que aquesta *pidemia* es lo cástich de Deu als que van tenir l' osadía de xiular al Marqués de Cerralbo. Ja podria ser, pero, jo crech, que en tot aixó hi juga més la pó y 'l *canquelo* de la gent crédula que no la veritable peste *colérica*.

La pòr es una debilitat humana de las més terribles; y que á vegadas porta fatals conseqüencias. Jo coneixia á un senyor, que en l' última invasió del *cólera* á Barcelona, estiguè á punt de morir-se al pensar qu' havia agafat la *passa*; resultant després que lo que tenia no era res més que una *diarrea* ocasionada per un tip de tomátechs y taronjas.

Un cas per l' istil acaba de passar á Madrit. Un subjecte va sentir-se días passats atacat d' un fort dolor de ventre y lo primer que va fer, fou anarsen al Hospital, dihent que tenia 'l *cólera*. No se 'l va admetre y éll l lensant uns crits que haurian conmogut á las pedras, va dirigir-se á casa seva, pero, ¡allá fou la bona! La portera de la casa va rebrel á cops d' escombra y no 'l ya voler deixá entrar á l' escala, ajuntant-se á la *valerosa* dona los vehins que ab los punys alsats demanavan se tregués aquell *atacat*.

Lo subjecte pogué escapar del motí, y 's refugiá á la casa de socorro del districte en ahont lo metge de guardia, després de sentirlo y fershí un tip de riurer, digué al *maniátich* mortal, que lo que tenia no era més que un constipat.

Com aquets n' hi han molts, y més n' hi haurán si la premsa continua ocupant-se ab tal fermesa de la ditxosa enfermetat, logrant que alguns, al morir d' haverse tallat malament un ull de poll, cregui tothom que han mort del *cólera* ó la febra... imaginaria.

DOCTOR GERONI.

CRIDA

Tarari.... tari.... tari....
A las noyas jovenetas
Aixeridas y ben fetas
Que 's desitjin divertí.
Se 'ls fá saber que per fi
M' he determinat á aná
A ballá al Circo demá;
Y sent en fer broma destra
Estich resolt á tirá
La casa per la finestra.
Sent com jo soch avuy día
D' Espanya lo sarauhista
Que figura en cap de llista,
Si ballá ab totas volía
De feyna no m' hi entendría;
Mes com á mi una ja 'm basta
Faré pública subasta,
Y la que sent passadora
'M dongui millor penyora
Remenarà ab mi la pasta.

Per reconeix 'm es bó
Que 'ls fassi lo meu retrato,
Aquí vá *bueno y barato*:
Soch un jove petitó,
Plé de cara y rodanxó
Com un formatje de bola,
Duch bigoti ab molta cola,
Tinch lo nas molt ben format
Y 'l demés proporcionat...

Menos una excepció sola.
La que tingui la xaripa
De poguerme arreplegá
Jo li juro que riurá
Y qu' omplirá bé la tripa.
Si ab un sopá no s' atipa
Li 'n pagaré una dotsena
Ab *consommé d' ècrevisse*
Macarrons á l' italienne
Butifarra, llangonissa
Y postras de tota mena.

Lo beure no l' escatimo
Puig de espléndit me la pinto;
Pro aixó si, com no soch quinto
Y ma dignitat estimo,
Jo no vull passar per *primo*
Ni ab lo mort vull carregá;
Per lo tant, es condició
Que la que ab mi ballará
Te d' estar constantment á
La meva disposició.

No 'm fiaré de l' apariencia
Per no topá ab fatxa rara,
Descuberta vull la cara
Per fer justa la sentencia.

Los faig aquesta advertencia
Per evitar discussions,
Jo no m' entench de rahons;
Pagant bè vull menjar fi;
«Los bons talls pels gustos bons.»
Tarari.... tari.... tari....

MARANGÍ.

UN CAS DE CÒLERA!

I.

Al carrer de l' Avinyó
viu en Magí, bon subjecte
si no tinguès lo defecte
de ser un xich carrincló.

Tè un génit reconsagrat;
l' incomoda una mirada,
una paraula l' enfada,
y per rés fa un disbarat.

May sab, ni el més estornell,
quan está enfadat ó alegre;
penso que te 'l fetxa negre
y un ull de poll al cervell.

Si algú canta, s' enquimera;
si sent que riuhen, rondina;
si 'l saludan, s' envarina,
y si no, es torna una fèra.

No saben per quin estil
poden perdrel ni guanyarlo;
se exposan sempre al tractarlo
errarne nou cents per mil.

Ab tots los seus ets y uts
li heu d' entaular la *parola*
puig si per cas erreu bola
podeu contarvos perduts.

De bromas no n' hi busqueu,
no las sofriria pas...
pujantli la mosca al nas
mataria al fill de Deu...

Aixís es, que á n' en Magí
tot y sent honrat y bó,
al carrer de l' Avinyó
li diuhen lo *polvorí!*

II.

Manté 'n Magí, sent casat,
dona, sogra y tres cunyadas,
y os dich, que pocas vegadas
hi ha quietut en lo vehinat.

Mentres no es á casa, bè;
pero, en sortint del treball
comensa 'l tarrabastall
sense sapiguer perquè.

Busca á sa muller requesta
tant punt la pobre enrahona,

y com la sogra l' abona,
la sogra paga la festa.

Las tres cunyadas s' hi fican
per sa mare treyent cara,
y ellas, en Magí y la mare,
de paraulas s' embolican.

Y com que es un *polvorí*
en Magí, quan se alborota,
á plantofadas explota
quedant sempre amo 'n Magí.

Antes d' ahir va passar
per culpa d' un gat (ó gata)
tant terrible saragata,
que un deshori va portar.

III.

Arriva en Magí, y *meu, meu*,
fa 'l gat dalt d' una cadira,
y éll tot sofocat li tira
una puntada de peu.

Sa esposa vejent lo fet
—¡y are! diu: ¿que 't tornas boig?—
y éll que está de rabia roig
¡plam! me li venta un *bolet!*

Surt la sogra enfutismada:
—¡Brétoll! ¡pillo! ¡lladregot!
Ell agafa un gros garrot
y li endossa una llisada,

Als crits de sa mare, venen
las cunyadas, y á las tres
encasta en Magí un revés,
que are ja caixals no tenen.

Ab tan soroll qu' atabala
un vehí acut, y en Magí
pel coll agafa al vehí
y li fa volar la escala.

Y no content, plé de rábia,
trenca plats, ollas, gibrell,
mata á un pobre passarell
y en lo pou tira la gábia.

Las cadiras deslloriga,
enter ni un sol vidre deixa
tot ho malmet, tot ho esqueixa
y com la rábia li obliga:

Destrossats los matalassos

y á truco de desfogarse
no tenint ab quí esbravarse
ell mateix s' espinya 'ls nassos.

Fins que de ferho, rendit
pert las forsas poch á poch
allí á terra com un soch
cau l' infelís desfallit.

Atrets per semblant xibarri
tot seguit pujan á dal...
un guardia municipal
y 'l digne arcalde del barri.

Al seu derrera, un senyor
en lo pis entra també
dihent qu' es lo gacetillé:
de un diario conservador.

Al veure á un home estirat
pregunta: ¿que ha sucedido?
¿qué crimen se ha cometido?
Digame V. la verdad...

Lo guardia, que á ne 'n Magí
coneix, igual que tothom,
¡Un colérico! respón...
que hace tiempo vive aquí...

—Un colerich... ¡recarám!
colerich?... no vull cansons...
y saltant los esglahons
fuig depressa que ni un llamp.

IV.

L' endemá, ab cent comentaris
en un dels nostres *diaris*
el qui 'n sábiga, llegeix
un suelto que esporugueix
hasta á los més temeraris

Diu aixís: *No hay duda, no,
ya á nuestra Ciudad llegó
el cólera, (si bien escaso;)
¡ayer registróse un caso...
en la calle de Aviñó!*

PEP DE LA BROMA.

LO RIU Y LA FONT

FAULA

Lo riu va dir á la font
que propet d' ell s' escorría:
—Pobre companyera mía
per passarte no cal pont.

Ets tan insignificant,
que un grapat d' erbas t' amaga
y 'l remor de l' aura apaga
lo remor que vas alsant.

En cambi ma veu retruny
com la tempesta espantosa,
y á ma corrent magestuosa
se l' admira fins de lluny.

Y la fonteta respón:
—Orgullós, en vá t' admiras,
pus si á ton origen miras,
hi trovarás una font.

JOSEPH MARTÍ FOLGUERA.

CANTARELLAS

Molts diuhen que tens la cara
com un pá de munició
si fos cert ab tú 'm casava;
La gana, no vol rahons.

Pots dir que 't vinch al darrera
y que allá hont vas tú, vinch jo;
No hi haig de venir gran murri
si 'm vas pendre un mocador.

Dius que soch lletja y la cara
tinch com un plat de sigrons;
Molt bè molts cops 'm pregavas
perque 'm deixès fer petons.

Molta gent diu que t' alabas
de que m' has fet dar diners;
Sembla estrany que no coneguis
que 't rebaixas tú mateix.

DOMINENGO BARTRINANGA.

BLANCA

Quan l' auba surt al mati
Es molt blanca; blanquinosa
Més que l' auba, nena hermosa
Es ta cara de satí.

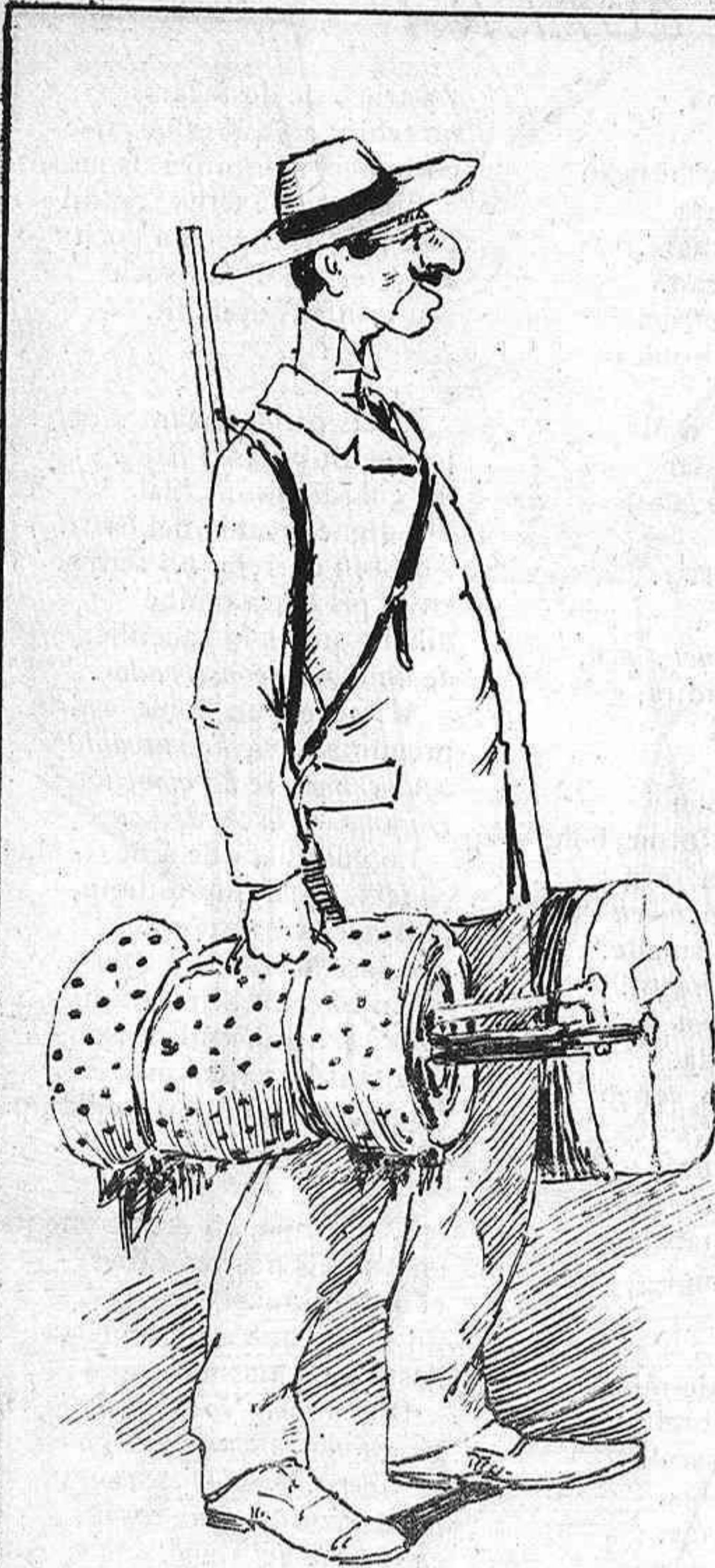
Quan som al hivern repara
Que neva y la nèu es blanca;
Pero á la nèu molt l' hi manca
Per igualar á ta cara.

Si entre 'ls nuvols, criatura
Buscas los mes blanchs, veurás
Que ab ta cara 'ls rendirás
Puig los guanyas en blancura.

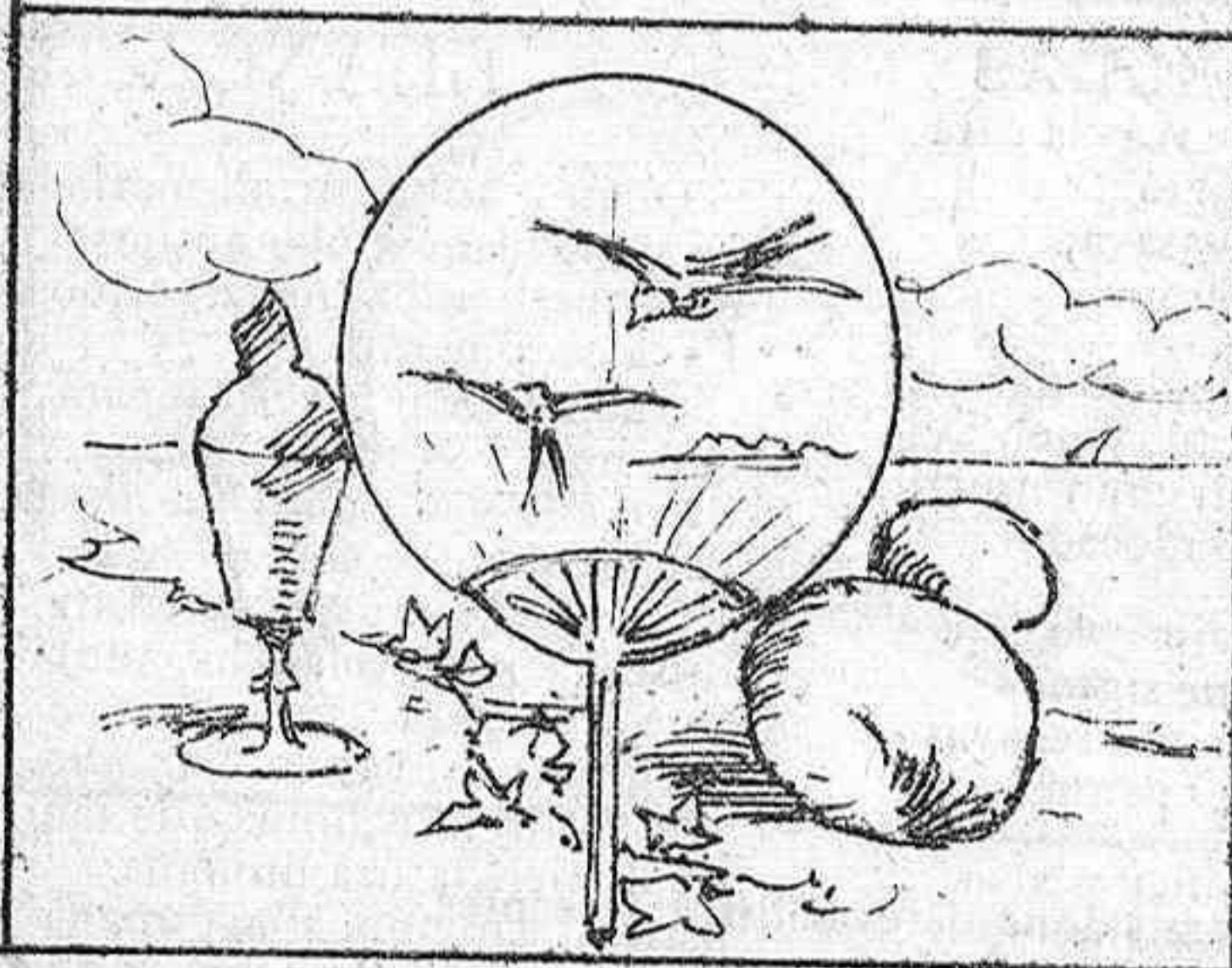
Y si entre los noms que tanca
La nomenclatura humana
Buscas, cap nom s' agermana
En blancura al teu, qu' es Blanca.

NOY TENDRE.

PRIMERS TIROS

Veyám si 'm passarà com l' any passat que ni vaig matar cap perdiu ni vaig fer cap conquesta.

Armas defensivas.

—Tú váres dirme á Vichy.
 —Ja aném á Vich. ¿Qué mes tèm?
 —Que si ho sé no vinch.

—Y bè...

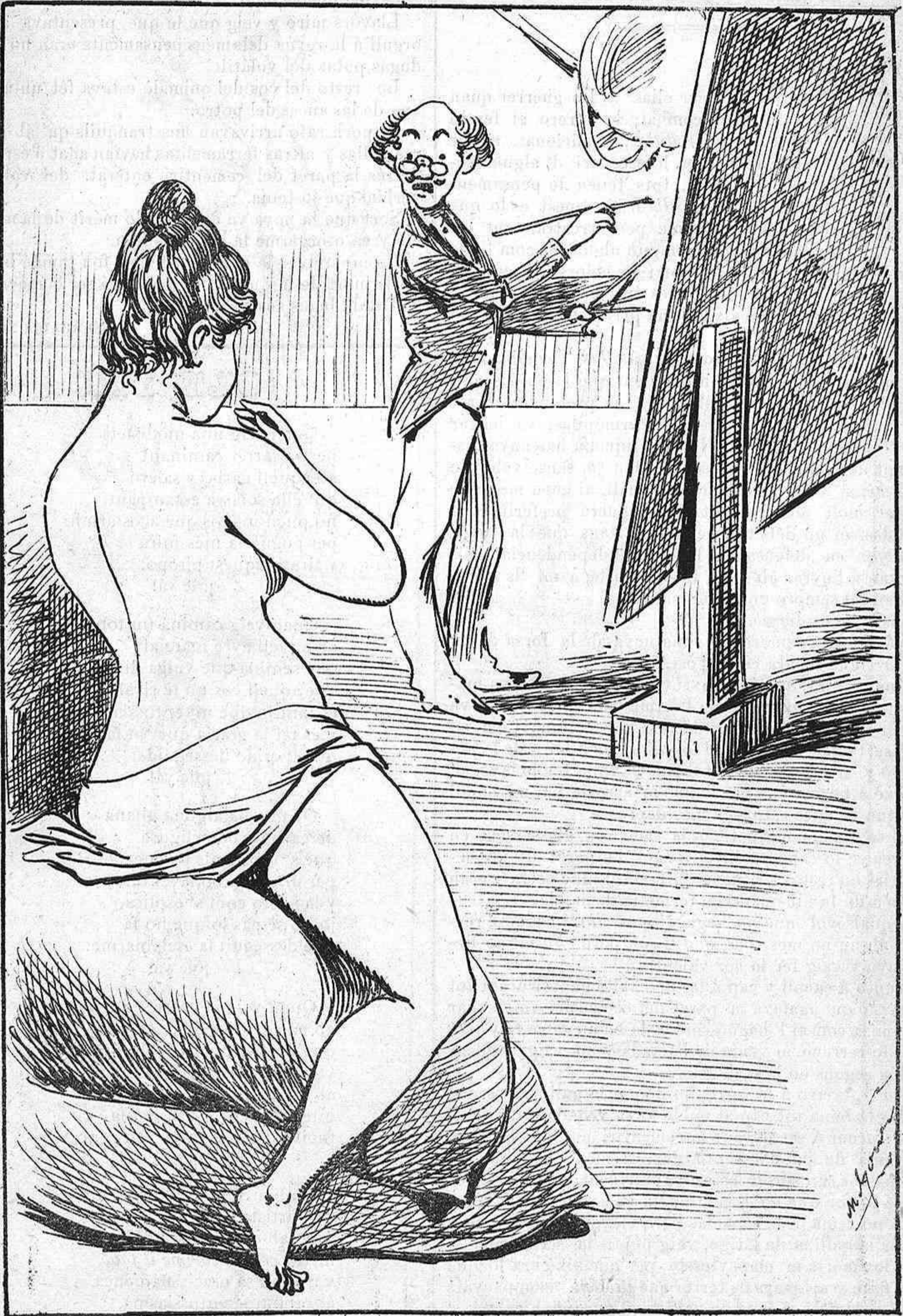
total hi falta una v.

3^a.

—Que 'm podria indicá la part del wagó que no hi toca 'l sol?
 —Allá hont hi vegi sombra.
 —Gracias. (Ara ja ho sè.)

BELLAS ARTS

—No es bellugui tant dona, ja es bellugará després.
—Calli!... vell y boig!

M. J. G.

¡PER ELLAS!

QUÉ no 's fá per ellas?... Lo guerrer quan está en lo combat; lo torero al fer lo *quiebro de rodillas*; l' aficionat, al dir una relació en lo escenari d' alguna societat... tots, tots tenen lo pensament al duenyo del seu *albedrío*; aquest es lo que dóna valor al home per arrostrar tant los perills de que li trenquin algún ós, com lo de rebre una bufa que li fassi sortí los colors á la cara.

Jo sempre he sigut cobart, es una flaca que li dech á la naturalesa, si bè aixó m' ha privat tal volta d' algun contratemps.

Pero he pagat també lo tribut á *ellas*. Per ellas vaig ser un día valent, pero mes valent que Leonidas, pus aquell no va tenir que violentarse al pretender aturar á Xerxes en la collada de las Termópilas; va bastar que li dongués la gana; ell va fer aquella hassanya disposant del valor que possehia, quan jo, sense valor de cap mena, vaig arrostrar un perill, al meu modo de veurer, molt pitxor, tant qu' haguera preferit cent vegadas ser un dels tres cents espartans que la *varen entregar* en defensa de la seva independència. Ells anavan á lluytar ab víus, jo ab morts; á mí 'ls morts m' han fet sempre un terror pánich.

Ja 'ls ho explicaré.

Jo estava enamorat d' una noya ab la forsa de no haver sigut encara correspost.

Una nit arrivo á casa sèva y sa mare estava malalta; eram en un poble de l' Ampurdá y lo metje va manar que se li fès caldo de tota una gallina. Com en la casa tenían una torreta á cosa de una hora de la població y 'n criavan, váren dirme si volía fer lo favor d' anarne á buscar una per lo que m' arreglarían un caball per que hi anés y tornés mes depressa.

Al sentir aquella petició, la sanch va glassarsem en las venas; lo camí passava tocant la paret d' un cementiri qu' estava situat á la falda d' una serra y eran las déu de la nit quan van ferme la demanda.

A qualsevol que no hagués sigut *ella* li haguera respost ab un no mes rodó que 'l sol, pero *ella* m' ho demanava y vaig fer lo cor valent.

Munto á caball y cap á la torre falta gent. Durant tot lo *trecho* qu' agafava la paret del cementiri vaig suhar la camisa com si l' haguessin ficada en un safreig y aixó que lo terreno 'm venía de baixada y no vaig emplear ni déu segons en la travessía.

Per fi, arrivo á la torre, 'm donan la gallina y sense ni dar la bona nit cap al poble altra vegada falta gent.

Al tornar á ser devant lo cementiri en hont la serra 'm venía de pujada, sento darrera meu, pero que... á dos passos, un soroll estrany, extrident, que 'm va fer botre lo cor que no se com no 'm va sortir per la boca.

Jo no tenía prou espuelas pera clavar al caball y fent servir la gallina de látigo, vaig pujar la serra com si tots los morts m' empaytessin, per que aixó era lo que jo 'm figurava; los ays de terror que jo dava acompañats dels espolassos y cops de gallina al anca del caball s' havían de sentir á gran distancia.

No vaig parar aquella carrera vertiginosa fins á arri-var frente lo portal de la casa de la meva Dulcinea.

Salto, obran la porta y ab ayre triunfant presento la gallina á la meva xicota.

—Qué portas aquí?...—exclama ella.

Llavors miro y veig que lo que presentava ab tant orgull á la reyna dels meus pensaments eran no mes las dugas potas del volátil.

Lo resto del cos del animalò estava fèt un alioli en una de las ancas del potro.

Al poch rato arrivavan uns tranquils qu' ab regadoras vellas y altrás ferramentas havían anat á esperarme detrás la paret del cementiri enterats del valor proverbial que jo tenia.

Sort que la noya va apreciar lo mérit de la meva acció y va otorgarme la má d' esposa.

Lo no arri-var la gallina á temps fou també la causa de la mort de la que no va arri-var á ser la meva sogra.

Total: dugas sorts.

SERRALLONGA.

¡OLE YÁ!

Quan veig una modisteta
per lo carrer caminant
ab aquell garbo y salero
qu' ella sola va escampant,
no puch menos que acostarmhi
per poguerla més mirá
y tirarli aquest piropo:
¡ole yá!

Quan veig caminá un torero
ab aquell ayre marcial
que sembla que vulga dirne
que aquell cos no tè rival;
es tant lo que m' entusiasma
y es tal la gracia que 'm fa
que li crido desseguida:
¡ole yá!

Quan veig alguna gitana
de garbo y bona figura
que s' acosta als jovenets
per dir 'ls la bonaventura,
y la sento com s' explica,
jo no sè pas lo que ho fá
que desseguit fa esclarmarme:
¡ole yá!

Quan veig pel carrer un *rata*
ab pan y toros de pam
que 'l *col-leccionar* rellojtes
y 'l parlá ab *caló* es son ram,
ab aquell mirar ferèstech
que sols veureho ja pòr fa,
fugint d' ell dich ab veu ronca:
¡ole yá!

Y quan veig per l' escenari
una artista de debó
que sab captivar al públich
ab sas coplas *comme il faut*,
y que ab sa gracia flamenca
á tothom fa entusiasma,
llavors á tota veu crido:
¡¡ole yá!!

J. ASMARATS.

LO LLAMP INJUST

NA nit mes lletja que la cara d' un municipal en dejú, allá per aquells temps passats quan encara no 's coneixían ni 'ls mistos d' esca ni 'ls *guarda-paseos*, un guerrero vestit de llauna dels peus fins al cap, feya via demunt d' un burro comprat á una terrayre que havia deixat l' ofici, vers un castell que 'n lo cim d' una montanya s' alsava mes orgullós que un noy ab unas sabatas novas.

La mitxa nit se treya de sobre l' escardalenca campana d' una llunyana y rústica ermita, quan nostre enllaunat guerrer arribá al peu del castell y comensaren á caurer gotas d' aquellas tan grosses, que, si cauhen en lloch que hi hagi molta pols, se trasformen en galipaus, segons diuhen.

Tot just lo guerrer en qüestió tingué temps de deixar lliure á son burro per que pasturés á mida de son gust, quan ja s' obrí una finestreta gòtica del castell, y per ella sortí 'l cap mes hermós de set horas y mitxa al entorn.

—¡M' esperavas! digué nostre guerrer.

—Sí, ja fa estona: contesta la mestressa del cap de la finestra qu' era una nena que tot just feya divuyt anys que l' havían batejada ab lo dols nom de Paula.

Y desfentse las ròssas trenas del monyo, ne deixá anar una per la finestra fins que arribá á mans del guerrer que ja l' esperava á baix, segons costum, y que ab una agilitat propia sols d' un bon gimnasta del Circo Equestre, pujó y entrá llensantse als brassos de sa aymada, en tant que una ventada apagava l' única llántia que iluminava la sala de la mellor manera que podia, y 'l tró s' entretenía jugant per l' espay á botxas, ment es Sant Pere vuydava 'ls sa-fretjos del cel.

Passá un quart d' hora,

Per fora semblava que havían encés un castell de fochs artificials: llamps y centellas sense distinció de classes ni categorías, entrebancatse uns ab altres feyan dibuixos estranys y queyan tot fent brometa

Per dintre sols se sentían curts sospirs.. y llarchs pe-ton.

Passá un altre quart d' hora y tot continuava en lo mateix estat.

De prompte la porta de la sala que ocupavan nostres enamorats s' obrí d' una forta rebolada, donant pás á un guerrer mes alt y grós que 'l gegant del Pi, (es una suposició.) Era 'l pare de la minyona, que ab un sabre de comparsa á la má dreta y un quinqué á l' esquerra, entrá en dita sala, y, ab menos temps del que 's necessita per fer nn singlot, doná tan fort cop de sabre de plá al cap de nostre enamorat guerrer, que aquest caygué á terra sense sentits y sense ni tenir temps de fabricar nn sol jay! com es costum en tals cassos.

Passá una llarga estona en lo mes *grandiós silenci*: lo guerrer en terra, sense sentits, la Paula plorant y pensant que era precis desmayarse pera surtir del pás crítich en que 's trobava, y son pare sério com un mannat de teyas y mirant de fit á fit á sa filla com dientli:

¡*Qué hem de fer!* Mes com ella no deya rés y 'l petroli del quinqué se gastava inutilment, ab una forsa propia d' un camálích tip y descansat, agafá ab un grapat al guerrer de terra, y d' una rebolada 'l ficá dins de un gran armari que hi havia en la mateixa sala, tancá y menjantse la clau, perque ningú pogués trobarla, digué ab veu de baix de sarzuela.

—Aquí dins morirás.

—Y tú, torná á dir, dirigintse á sa filla, preparat també á morir.

Y trayentse de la pitrera una ampolleta de color fosch afegí.

—Beu.

La Paula agafá la ampolleta, begué son contingut d' un sol trago, llepá després lo tap, feu tres ganyotas novas, estirá la cama y... caygué á terra envenenada!!

Llavors son pare fent un badall de son, girá quá exclamant: ja era hora que acabessin aquets amors.—

Quedá lo castell en silenci.

No tardá gayre lo guerrer de l' armari á tornar en sí recordant de mica en mica tot lo passat; al cap d' una estona se tragué l' espasa y á copia de petitas caixaladas donadas en la fulla, lográ oscarla de tal manera que acabá per convertirla en un xarrach de punta; la fica per una escletxa que l' armari tenia, y no pará de serrar fins que, fent un furat regular, lográ surtir de l' armari cómodament que á no ser per sa inventiva hauria sigut sa tomba.

Sortir, veurer á sa estimada en terra, agafarla, y ab l' ajuda dels cordons de la cotilla d' ella despenjarse tots dos per una finestra, arribar á la casa de dispesas que parava nostre galán, donar á la Paula oli y sal per contra veneno de lo que abans havia begut, tornar la xicota á revifarse, vendrers luego á un *plata y oro* las alhajas que portava á sobre, y ab aquests diners fugir á Fransa, va ser cosa de pocas horas, encara que no hu sembli.

Es dir, que en *resumidas cuentas*, lo qui va pagar la festa va ser lo pobre burro que al principi d' aquesta historia va treginar lo guerrer al castell de son amor, puig com que 'l pobret va quedar abandonat á l' intemperie, un llamp, que no sabia qué fer, lo va arplegar de plé á plé deixantlo mort pera sempre mes, quedant aixis demostrat, que qui menos culpa té, sol pagar sempre los plats trencats, y que fins entre los llamps de Deu hi ha injusticias.

Prou!

LLUIS MILLÁ.

Cantars bilingües

A la una yo nací,
á las dos me bautizaron,
y á dos cuartos de vuyt d' ahí
lo rellotje me robaren.

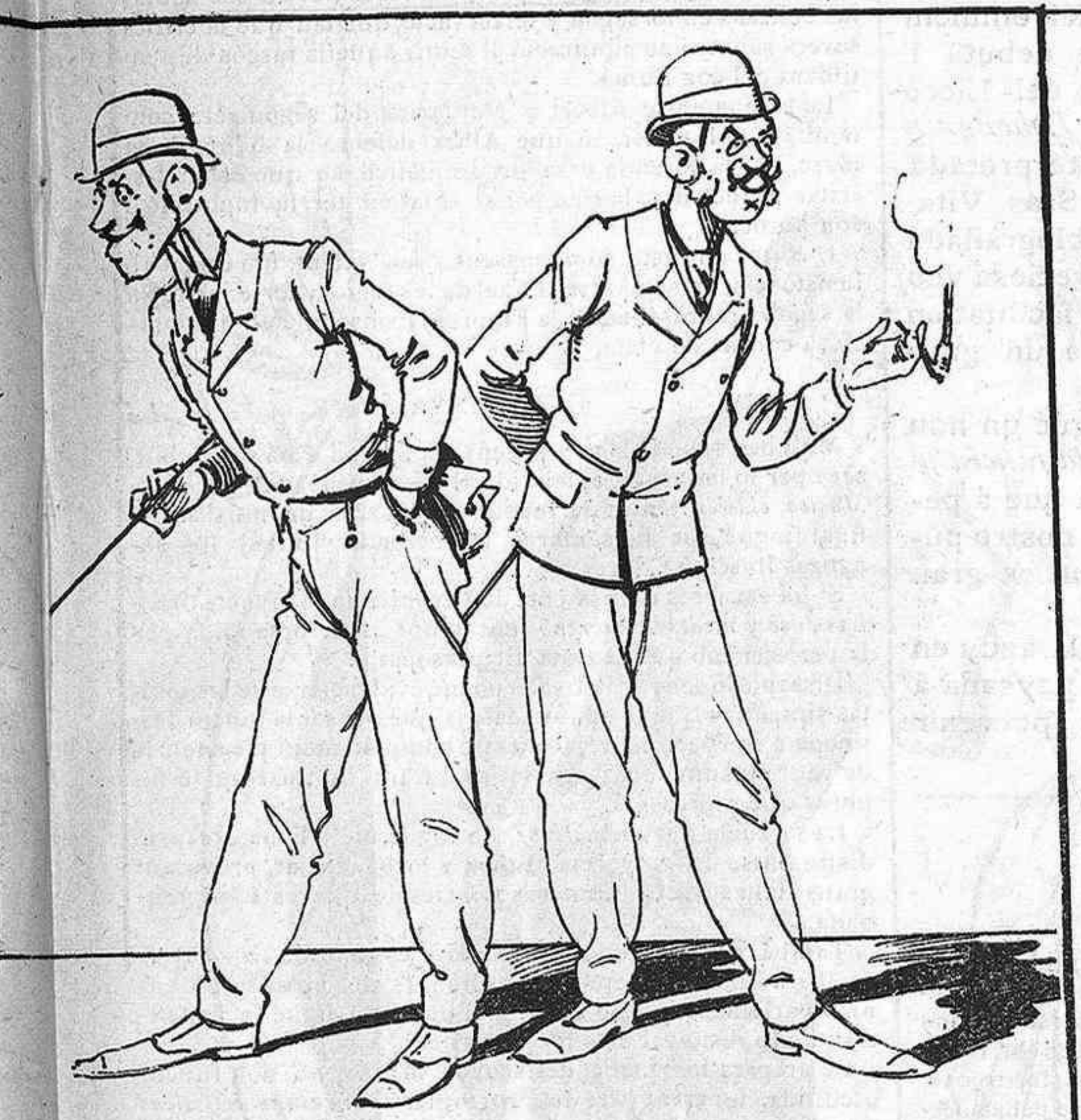
Del pino sale la piña
y de la piña el piñón
y dels embolichs y trampas
ne surten las elecciones.

Ojos míos no lloreis
que bastante habeis llorado
feu com las meas botinas
que risen per cada lado.

JOANET COTS.

—Calculi que soch casada; que tinch honof...
 —Bé, y qué? vosté, Inés, está obcecada, d' honra també 'n tinch sobrada, y soch casat com vosté.

—¡Ni una pareja extraviada!
 —Quedéms aquí de parada.

—¡Tiraré papé á la plassa; baixará y... faig taula 'rasa!

—¡Quin govern mes... 'l liberal! diu que lo jòch no es legal!

—Lo demanar may humilla á la persona de bé, y jo ho soch... Avuy diré que se m' ha mort una filla.

NOSTRE RETRATO

Avuy publiquém lo de la senyoreta Avelina Carrera aventatjada alumna del eminent mestre Goula y que ab tant éxit debutá l' any passat en nostre Gran teatro del Liceo ab lo difícil personatge *Elsa de Lohengrin* ópera de compromís per haberala interpretada anteriorment las eminentas artistas Sras. Vitalí, Cepeda y Borelli y que nostra biografiada per sa perfecta escola de cant y preciosa veu que ab sens igual art pot modelar ab facilitat en tots los registres, feu que alcansés un gran éxit, igual al de sas predecessoras.

En la temporada última obtingué un nou triunfo ab la protagonista de *La bella fanciulla di Perth*, ópera del immortal Bizet que á pesar de ser completament nova pera nostre públich, lográ un verdader éxit, degut en gran part á la senyoreta Carrera.

Molt nos congratulém de publicarla avuy en nostra Galería per tractarse d' una paysana á la que á no tardar se li espera un porvenir brillantísim.

Teatros

NOVEDATS

La bellísima obra francesa *Bella maman* traduhida al espanyol per lo senyor Blasco ab lo títol de *Mamá suegra*, no siguié del agrado del públich, sens dupte per haberse fet una traducció massa literal no tenint en compte lo senyor Blasco que las traduccions resultan monótonas si los tipos y costums no s' acomodan á los del públich á que pensa destinarse.

Llástima siguié son escás éxit, ja que 's veié un perfecte estudi y detalls escénichs, dignes de competir ab los que puga donar la mes renombrada companyia francesa.

En la execusió se distingiren la senyoreta Bernal que de la protagonista ne feu una creació, lluhintademés preciosos trajos. Se veié molt ben secundada per la senyoreta Guerrero y los senyors Mario y Sanchez de Leon.

Dissapte últim y ab motiu de trobarse en nostra ciutat lo Sr. Novo y Colson, volgué executar-se son últim drama, títolat: *La Bofelada*, que á ser imparcials dirém, que qui rebé *la idem* fou lo autor ja que ab lo desempenyo tant desastros que alguns artistas hi dongueren, fou motiu que durant lo transcurs de la representació s' observessin demostracions de desagrado, fentse molt visible al finalisarse l' acte segon per la majoria dels espectadors y una veu sortida de las alturas.

Sensible 'ns es tenir que ser severs ab una companyia que gosa fama de ser una de las primeras d' Espanya, pero aqueixa mateixa reputació tant justament alcansada fa que d' obligació sigui escrupulosa en representar obras que sían de las condicions dels artistas, ja que posseheixen dots inapreciables per la comedia, pero no per lo drama, per ser un género completament oposat á sas facultats.

Tocant á la obra encar que no pogué ser degudament apreciada, dirém que á mes de ser una creació vigorosa, está plena de interés y forsa de sentiment, sent la majoria de sas escenas de un gran vol dramátich.

Defectes ne té y capitals, com per exemple ¿perqué al descubrir lo marqués los amors del seu fill ab la hórfa (afillada per ell mateix) fá casarla ab un de sos administradors? Perqué lo metje al reconeixer á la marquesa de Leiza assassinada no 'n dongué part á las autoritats, en lloch de ca-

llarsho fins al cap de tres mesos que ho diu á... un que no sap qui es y resulta fill de la assassinada!

Ja sabem que á no existir eixos defectes no hi hauría drama possible, pero los hi perdoném á cambi de ser tantas las bellas en lo segon y tercer acte, que fan que la crítica severa se torni ab admiració al sentir aquells rasgos de sentiment del cor humá.

La escena entre Albert y Margarita del segon aete, com també la del tercer en que Albert defensa la honra de sa mare, per la valentia y sabor dramátich ab que están descritas y tractadas, bastan per si solas en fer la reputació á son autor.

L' autor en justa compensació á son talent, fou cridat ab insistencia, presentantse al final de los segon y tercer acte. En la segona representació la Empresa l' obsequiá ab una preciosa corona de plata.

CATALUNYA

Molt ben rebuda siguié la senyora Salvador en son debut, sent per lo tant molt aplaudida al desempenyar la *Curra de Música clásica* tenint de repetir algún trós de música. Al final tingué que presentarse tres vegadas junt ab los senyores Bosch y Chaves.

S' ha encarregat de la part de Verónica en lo saynete lírich *Las doce y media... y sereno* sent també molt aplaudida per la perfecció ab que executa dit personatge.

Dissapte lo senyor Palmada pogué evidenciarse de las moltas simpatias que té adquiridas, ja que per ser la funció destinada á son benefici veié lo teatro completament plé además de veurers sumament agassatjat durant lo transcurs de las obras que representá.

La sarzuela *Los embusteros*, obtingué molt bona execusió distingintse la senyoreta Muñoz y lo beneficiat, provocant grans riallas per los numerosos xistes de que está impregnada.

També formá part del programa l' estreno de *La romeria de Miera* que sols meresqué los honors del aplauso un bonich parlament que ab sens igual maestría digué lo beneficiat; de lo resto val més no parlarne.

Se prepara lo benefici del senyor Manso, ab una funció escullida, formant part del programa: *Tres ruinas artisticas* y estreno de *El mojiçón* parodia de *La bofetada*. Lo escullit y las moltas simpatias que gosa lo beneficiat, son pressagis de un plé.

TÍVOLI

Ab verdadera ansietat era esperada la reproducció de la sarzuela *La Bruja*, pus lo notable éxit que l' any passat tingué per la companyia Bergés y los bons resultats que prohuhi, feyan creurer que faría un bon negoci la empresa que al reproduhirla la presentés ab la deguda propietat.

Satisfet donchs pot quedar lo senyor Cereceda ja que ha lograt que sa companyia li dés un relléu tant notable que hasta potser superá lo recort qu' es tenia de tal joya lírica. Tots los artistas foren molt aplaudits pero sobresurtiren de un modo especial los senyoras Montañés y Mejía y los senyors Llorens y Mata.

Orquesta y coros inmillorables, baix la direcció respectivament dels mestres Cereceda y Urrutia.

A jutjar per son franch éxit, creyem que hi ha *Bruja* per dias.

CIRCO EQUESTRE

Cada dia son mes aplaudits los célebres velocipedistas Wilmot y Lester aixis com los notables equilibristas Eddys y demás artistas de la *troupe* que ab tant éxit treballa en la present temporada.

Lo senyor Alegria constant ab son desitj de anar presentant las mes grans novetats qu' es presentin en los Circos, ha contractat al senyor Gomez que ab sos ó toros amaestrats ha alcansat ser l' admiració de tots quants públichs ha treballat.

UN GÓMICH RETIRAT.

¡MAL-VIATGE!

—¡M' escapa 'l tren!..... ¡m' ha escapat!

Y entretant allà á la torra
sa muller dontà á una amiga
garlant mes que una cotorra;

que en lo tren del endemà
arripará 'l seu cosí.
un hig-lif molt dols y amable
y sobretot guapo y fi.

Sembla que lo tinent d' arcalde del districte de la Latina de Madrit, passá una visita á las casas de dormir de dita demarcació no trobantne ni una sola en condicions de poderhi viurer personas, per qual motiu després de multar

degudament als seus respectius duenyos, feu desocupar immediatament las habitacions.

¿Que no podrían fer una cosa semblant nostres edils en certas casas del carrer de Mitj-día, Cid y altras d' aquellas demarcacions.?

Creyém que si; y á mes creyém que hi trobarán feyna á fer per días.

Apa espabilarse que la época en que som reclama molta higiene.

Al Peral de la Medicina com li diu molt bè un periódich al Sr. Ferrán, hi ha qui pretén se li prohibeixin las inoculacions coléricas.

Es enveja ó caritat?

Que per ventura no ha fet ja lo Sr. Ferrán aquestas inoculacions altras vegadas y ab un éxit complet.?

Si, Sr. Ferrán, si... inoculi y si aquets metjes contraris seus no tenen feyna á causa dels seus remeys preventius, que tréguin gossos á passejar.

Pera comparar la sabiduría d' aquets rabins del nou Jesucrist dirém que de mil hidrófobos confiats al Doctor Ferrán, n' han mort 4, quan al célebre Dr. Pasteur se n' hi moren el 6 per cent.

Quins patrioters!

La qüestió de suspensió d' audiencias ha quedat quasi reduhida á cero.

Rés, gastar paper y temps.

Ja ho veig... hi ha tants pochos assumptos á Espanya de qué tractar...

En un poble de Navarra un subjecte ha mort á la seva dona y á un cunyat.

Y aixó que l' altre dia deya *La Publicidad* á *La Dinastia* parlant de las disidencias del seu partit, que las questions de familia no tenen importancia.

No era nada lo del ojo...

Ahir dimecres al dematí va regressar de la Provincia de Tarragona la Companyia Catalana del Teatro de Romea la qual durant lo mes de Juliol actuará en Sabadell y Tarrasa passant luego á Olot á completar la temporada d' estiu.

En lo parlament italiá lo general Mattei, ha dit ab veu alta que 'l Govern malgasta 'ls quartos dels contribuents ab armas que no han de donar cap resultat al pais.

Heus aquí un *franch* general que de segú no ha pensat en que molts cops ha cobrat d' aquet mateix dineral.

A Alemanya va descarrilar un tren per efecte d' haver sigut mort lo maquinista d' un llamp deixant al fagonista sense sentits.

La providencia, devegadas te uns jochs....

No deixan de ser curiosos los següents datos, are qu' estén en la época del calor.

Al any 627 se van secar totas las fonts d' Europa desmayantse la gent per los carrers per la influencia del calor y la set.

Al 993 se coueren los fruyts dels arbres com si estiguessin dintre un forn de couer pá.

Al 1000 se secaren en Fransa tots los rius y estanys. La putefracció de 'ls peixos morts en sec, produhí una espantosa epidemia després de las primeras plujas que ocorregueren.

En lo 1152 se podían couer los ous en la arena.

En lo 1227 se moríren asfixiadas gran nombre de personas y animals.

En lo 1303 de resultas d' haberse secat per complet los rius Danubi y Rhín, la gent los atravessava á peu.

En lo 1614 quedaren secs tots los pous de Fransa y Suiza, fenómeno que també ocorregué en 1646, 1669 y 1701.

En 1715 desde Mars á Octubre no plugué ni un sol dia, arribant la temperatura á 38° Reaumur. En certs puestos los arbres floriren dos cops.

Y en 1815 á causa del terrible calor s' ordená lo tancament de tots los sitis de recreo.

Llegits los anteriors y verídichs datos, no 'l sembla que 's troban mes consolats.?

Llegim que en Muros un subjecte conegut per *Monteagudo* y per cuestions tingudas ab alguns carrabiners, doná tant terrible cop d' aixá á un cabo, que després de partirli lo ros, li obrí lo cap deixantlo mort al acte.

¡No 'ls dich res si no arriba á anar previngut de portar ros!

¡Nada... que lo dividen!

La verdadera epidemia en hont ha caigut es sobre las pobres gallinas.

Desde que va propalarse la noticia hi hagut un augment en lo consúm d' aquest volátil qu' espanta.

En Valencia particularment la *inmigració* ha sigut asombrosa.

En aquest mon hont la gent es la mes terrible plaga d' un al altre continent, ja es molt vell que sempre paga aquell qu' es mes ignocent.

Lo bisbe de Zamora portat de son éxtassis religiós demana al govern que no 's permeti lo treballar en dia festiu.

Pero á ben segúr que voldrá quan menos una excepció; la del seu cuyné.

Upa!

Dém lo mes sentit pèsam á la familia del nostre distingit amich y reputat abogat Sr. Feixó y Pijoan mort repentament fa sis dias.

D. E. P.

En todas partes se cuecen... periodistas que sembra que dormen.

A Tortosa, lo revister P. P. y W. va dir que la Sra. Abella havia fet prodigis en *La creu de la Masia* ..

Y efectivament, la Sra, Abella... no hi treballava!

BIBLIOGRAFIA.—Ha sortit lo tomo VI de la *Biblioteca del Siglo XIX* contenint la preciosa novela *El asno muerto* de Julio Jamin, obra que en res desdiu de las predecessoras y que ha tingut extraordinaria acullida de nostre públich. Se ven á 2 rals en las principals llibrerías.

EN LO ALBUM

DE LA SENYORETA A. D.

Balanceijant 's joganera
fins qu' á la platja es llensada
y fina allá sa carrera,
l'ona, d'escuma argentada
deixa un boyrám camí enrera.

Voleitejant de flor en flor
l'atrevida papellona,
de ses alas pulsím d'or
va deixant y á totas dona
de sa existencia un recort.

Y ma pobre inspiració
honrada ab la distinció
y favor ab que s'acull,
un molt petit galardó
l'agrahiment deixa en eix full.

R. BERTRAN.

¡DEU TE GUART!

Deu te guart, bella nineta,
prenda aymada de mon cor,
perfúm de tendra floreta
qu'embalsama mon amor.

Deu te guart tos cabells ròssos,
puríssims com l'or mes fi,
que tú ostentas tant preciossos
per ton front d'hermosa hurí.

Deu te guart en ta boqueta
ton parlar angelical,
no deixantne la rialleta
de tos llábis de coral.

Deu te guardi la mirada
de tos blaus ullets de cel,
que resfulgent y avivada
veig en ella ton anhel.

Deu te guardi, tendra flor,
ton aroma fresca y pura
que captiva lo meu cor
contemplant tanta hermosura.

Deu te guart ensés calor,
lliurante del fret d'hivern;
guardantme dins de ton cor
l'amor més dols, pur y etern.

MANEL GARDÓ,

QUENTOS

—Joan, 't faig á saber que lo noy es á casa.

—Ah, si?

—Que no te 'n alegras?

—No, no;... no m'ha fet cap mal.

Entre un jutje y un criminal.

—Es possible que per vuyt pessetas matès vosté á quatre personas?

—Qué vol ferhi?... no soch ambiciòs; va contestar aquell salvatge.

SECCIO REGILIOSA

LA TRANSGURACIÓ DE PERAL

¡Gran Funció...! Gran funció! Fará un sermó de desagravis, sense per aixó torná 'ls quartos, lo opulent pare *Alizal*, després del qual l'orga, en honor del predicador, tocará uns motius sobre la marxa triunfal de la entrada de Cánovas en Madrit y Sevilla qu'agradará molt.

Oficiarán los préberes vinguts de la Iglesia de las *Arrepentidas*, los molt renombrats pares *Globo* y *Publicidad*, revestits de colors diversos que farán un goig d'allò més.

A la nit 's cantarà la Palinódia á gran orquesta per varios detractors, dedicada als pobres que van errats. dissertantse luego sobre lo tema: *quan li has vist lo etc*,

S'enviarán varios telegramas á Peral tractantlo de *tu* que fa mes bonich.

Durant la festa es tocarán las Campanas.. de Gracia y de Carrión y algun' altra campana.

Telégramas

Madrid 24.—8 matí.—Un apotecari ha inventat unas novas pastillas pels cuchs.

'S parla de si se li dará la creu del mérit militar.

Tenerife 24.—3 tarde.—També s'ha donat la creu del mérit militar á una dona molt guapa que s'ha cassat ab un geperut.

Fontanella 24.—6 tarde.—Lo suicidi de la persona notable no ha resultat cert; per lo tant no se li ha pogut otorgar la creu del mérit militar.

ESTRANYESAS.

Rugat 24.—7 tarde.—'S remeten deyeccions en *latas* de dos kilos.

Exportacions á Ultramar.

Asia 23.—8 matí.—No es vritat que lo Sr. *Cólera morbo* s' hagi mogut d'aquest pais ni espera mouresen fins que governin los conservadors.

Se suplica la circulació d'aquest telégrama.

COL-Y-CA.

INCLINACIONS

—Pensa que sent capellá,
has d' odiá la diosa Venus.
—Ja estich enterat, papá,
y aixó d' odiá... ja veurá...
se 'n fa de mes y de ménos.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA PERDUA

Del carrer de Total al de Fernando, va estraviárseli á la Sra. Quarta-segona Segona tersa, un primera que duya al costat.

La persona que l' hagi trobat y vulga tornar-lo, á la prima quarta número 200 del carrer Total, á mes de las gracias, se l' hi gratificará ab una quarta prima plena de pessas de dos antigas.

R. OJEDA.

TRENCA - CAPS

Enrich Pla de Llubí

Tafalla

Formar ab aquestas lletres combinadas, el nom ab italiá d' una ópera, qual origen es francesa.

E. RIBÓ.

XARADA

Vocal es ma prima,
adverbi es la dos
y aquell que te tersa
no está bo del tot.

Ab tots aquets datos
me sembla 'n tens prou.
Lector espavilat
sino 't diré tot.

J. SANS.

PROBLEMA

Una pagesa va anar al mercat á vendre ous, y en quatre vegadas, y sense trencarne cap, 'ls va vendre tots de la següent manera: á la primera vegada, va vendre la meytat dels que portava mes mitj; á la segona la meytat dels que li quedavan mes mitj; á la tercera la meytat dels que li quedavan mes mitj; y á la quarta, mitj, mes la meytat dels que li quedaren de la venda anterior; ¿quants ous va vendre?

LORIS MELIKOFF.

LOGOGRIFO NUMERICH

- 1 2 3 4 5 6 7—Nom de dona.
- 4 2 3 3 5 3—Part de una ciutat.
- 1 5 3 6 7—Animal volátil.
- 4 2 3 2—Part del cos humá.
- 1 2 3— » » mon.
- 3 5—Nota musical.
- 6—Consonant.
- 6 7—Nota musical.
- 3 2 6—Moneda.
- 1 2 4 2—Qualitat atractiva.
- 1 2 3 4 2—Senyal de fábrica.
- 4 2 1 5 6 6—Animal.
- 4 7 3 3 2 4 7—Arsenal.

DOS MUSSOLS.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada.—Car-me-ta.

II. —Cis-tell.

Trenca-caps.—Un cap mas.

Acentígrafo.—Sopá-sopa.

Fuga de consonants.—

A D.ª Abascal y Palá

Tantarantana tres pral

Salamanca

Logogrifo numérich.—Marconi.

Anagrama.—Anita-Tiana.

Geroglífich.—Per boynas los carlistas.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSIRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 ptas.
Cuba y Puerto Rico id.	2 "
Extranger id.	2'50 "

NOTA—Tota reclamació podrá dirigir-se á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Pau, n.º 56. LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña.